

شماره ۳۸۱-۵

تاریخ ۲۹/۵/۶۳

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

بجانب

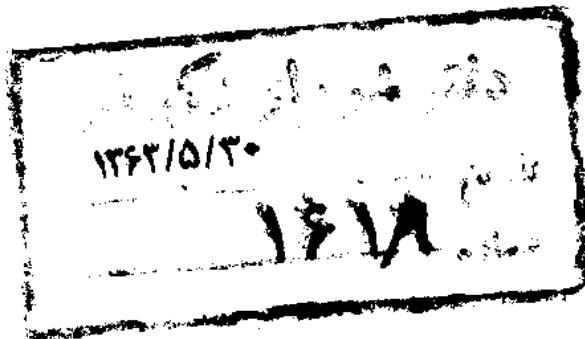
شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۱۱۰ مورخ ۱۳۶۳/۲/۳
طرح قانونی تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه که
در جلسه علنی روز پنجشنبه ۱۳۶۳/۵/۲۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی
بتصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی
و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال میشود. / ن

رئیس مجلس شورای اسلامی

اکبر هاشمی

۵
۲۷
۱۵
۶۳

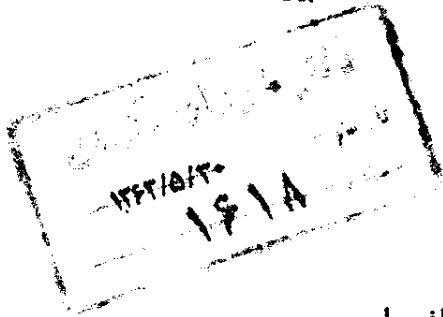

تعلیه

طرح قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه

- ماده ۱- از تاریخ تصویب این قانون سازمان اوقاف به سازمان حج و اوقاف و امور خیریه تغییر نام می یابد و امور ذیل بعهدده این سازمان واگذار میگردد .
- ۱- ادارا امور موقوفات عام که فاقد متولی بوده یا مجهول التولیه است و موقوفات خاصه در صورتیکه مصلحت وقف و بطون لاحق و یا رفع اختلاف موقوف علیهم متوقف بر دخالت ولی فقیه باشد .
- ۲- اداره امور اماکن مذهبی اسلامی که ترتیب خاصی برای اداره آنها داده نشده است . به استثناء مساجد و مدارس دینی و تکا یا .
- ۳- ادارا امور موسسات و انجمنهای خیریه ای که از طرف دولت یا سایر مراجع ذیصلاح به سازمان محول شده یا بشود .
- ۴- اداره موسسات و انجمنهای خیریه ای که به تشخیص دادستان محل فاقد مدیر باشد (تا تعیین تکلیف از طرف دادگاه) ، ضم امین در موسسات و انجمنهای خیریه ای که به تشخیص دادستان محل مدیر آن فاقد صلاحیت باشد (تا تعیین تکلیف از طرف دادگاه) و همچنین است در صورت نبودن یا عدم صلاحیت ناظر (در مواردی که ناظر پیش بینی نشده باشد) .
- ۵- انجام امور مربوط به گورستانهای متروکه موقوفه ای که متولی معین ندارد و اتخاذ تصمیم لازم در مورد آنها .
- ۶- کمک مالی در زمینه تبلیغ و نشر معارف اسلامی .
- تبصره ۱- سرپرست سازمان باید از طرف ولی فقیه مجاز در تصدی اموری که متوقف بر اذن ولی فقیه است باشد .
- تبصره ۲- بقاع متبرکه حضرت رضا علیها السلام و حضرت احمد بن موسی (شیراز) و حضرت معصومه و حضرت عبدالعظیم (ع) و موقوفات مربوط به آنها که متولی خاص نداشته باشد و موقوفا تیکه برای اداره هر کدام آنها از طرف ولی فقیه نایب التولیه تعیین شده یا بشود از شمول این قانون مستثنی است و در غیر این صورت ادارا آنها با سازمان خواهد بود .
- ماده ۲- از تاریخ تصویب این قانون سازمان اوقاف از نخست وزیری منتزع و ادارا امور حج و زیارت اماکن متبرکه اسلامی خارج از کشور و امور اوقاف تحت عنوان سازمان حج و اوقاف و امور خیریه وابسته به وزارت ارشاد اسلامی اداره میشود .
- ماده ۳- هر موقوفه دارای شخصیت حقوقی است و متولی یا سازمان حسب مورد نماینده آن میباشد .
- ماده ۴- متولی موقوفه کسی است که به موجب مفاد و قفنامه و مقررات قانون مدنی

تعلیه

یا این قانون واجد این سمت باشد . در مورد اعتراض اشخاص با رعایت مواد ۱۴ تا ۱۷ این قانون اقدام خواهد شد .

تبصره ۱- موقوفاتی که متولی آنها عزل یا فوت میشود تا تشخیص متولی بعدی و موقوفاتی که متولی آنها ممنوع المداخله میشود تا رفع ممنوعیت یا ضم امین در حکم موقوفات بدون متولی است .

تبصره ۲- هرگاه شخص یا اشخاصی که در وقفنامه بعنوان متولی معین شده‌اند وجود نداشته باشند و یا اوصاف مقرر در وقفنامه منطبق با شخص یا اشخاص معینی نگردد موقوفه در حکم موقوفه مجهول التولیه است .

تبصره ۳- در موقوفاتی که شرط مباشرت نشده باشد هرگاه متولی برای انجام تمام یا قسمتی از امور مربوط به موقوفه و کیلی انتخاب کند و کیلی مزبور باید توانائی انجام مورد وکالت را داشته باشد در صورتیکه وکیل انتخابی به تشخیص سازمان قادر به ایفاء وظایف محوله نباشد مراتب کتبا به متولی ابلاغ خواهد شد هرگاه ظرف دو ماه برای متولیان مقیم ایران و چهار ماه برای متولیان مقیم خارج کشور ، متولی ، اقدام به تغییر وکیل ننماید موضوع به دادگاه صالح احاله و پس از ثبوت عدم توانائی وکیل مزبور با ابلاغ سازمان از دخالت ممنوع میشود این حکم شامل وکلای که قبلاً نیز انتخاب شده‌اند خواهد بود .

ماده ۵- سازمان حج و اوقاف و امور خیریه میتواند در اموری که اداره آن بعهدده این سازمان است شخص یا هیاتی از اشخاص متدین و معروف به امانت را بعنوان امین یا هیات امناء تعیین نماید .

تبصره ۱- نحوه انتخاب و برکناری و شرایط و حدود اختیارات و وظایف امین یا هیات امناء و میزان حق الزحمه آنان همچنین نظامات راجع به حفظ و نگهداری اماکن و اموالی که ادارات بعهدده سازمان حج و اوقاف و امور خیریه میباشند بموجب آئین نامه‌هایی که بر اساس مقررات و سنن و خصوصیات اماکن مربوطه بتصویب هیات وزیران می‌رسد خواهد بود .

تبصره ۲- نذورات نقدی که جهت مشخصی برای مصرف آن معین نشده است و وجوه حاصل از فروش اموال منقول زائد بر احتیاجی که به این قبیل اماکن اهداء میشود با جلب نظر اداره اوقاف بوسیله هیات امناء به ترتیب در امور ذیل مصرف میشود .

الف - عمران و آبادی اماکن مذکور .

ب - تدارک وسائل رفاه و بهداشت زوار این اماکن و ساکنان ناحیه .

ج - نشر معارف اسلامی و تبلیغات مذهبی و تعظیم شعائر دینی در آن محل .

د - کمک به مدارس علوم دینی در آن محل .

تعالیه

هـ- خیرات و مبرات مطلقه .

ماده ۶- صرف درآمد موقوفات بمنظور بقاء عین آنها بر سایر مصارف مقدم است و متولی موظف است موجبات آبادانی رقبات موقوفه را در جهت بهره‌برداری صحیح از آنها بمنظور اجرای نیت واقف فراهم آورد .

تبصره - در صورتیکه درآمد یکساله موقوفه یا اماکن اسلامی برای تعمیر و یا نوسازی آن کافی نباشد درآمد دو یا چند سال در حساب مخصوصی ذخیره و به‌موقع به‌مصرف خواهد رسید .

ماده ۷- هرگاه متولی یا ناظر نسبت به عین یا منافع موقوفه تعدی یا تفریط نماید یا در انجام وظایف مقرر در وقفنامه و قانون و آئین‌نامه‌ها و مقررات مربوط مسامحه و اهمال ورزد ، بارسیدگی شعبه تحقیق و حکم دادگاه حسب مورد معزول یا ممنوع المداخله یا ضم امین خواهد شد .

تبصره ۱- به متولی و ناظر ممنوع المداخله در زمان ممنوعیت حق التولیم و حق النظاره تعلق نخواهد گرفت مگر آنکه براثت آنان ثابت شود و در مواردی که ضم امین میشود اوقاف حق امین را خواهد پرداخت .

تبصره ۲- در مواردی که مطابق قانون مدنی یا این قانون ضم امین میشود دادگاهها میتوانند سازمان حج و اوقاف و امور خیریه را هم بعنوان امین تعیین کنند .

تبصره ۳- نسبت به تعدی و تفریط با سایر تخلفات مدیران و امناء موسسات و بنیادهای خیریه طبق اساسنامه موسسه و بنیاد مربوط اقدام خواهد شد . و در صورتیکه اساسنامه آنها در این موارد ساکت یا ناقص باشد مشمول مقررات پیش‌بینی شده در این ماده و تبصره‌های آن خواهند بود .

تبصره ۴- کلیه مباحثان موقوفات و اماکن مذهبی اعم از متولی و ناظر و امناء و مدیران و امناء موسسات و بنیادهای خیریه مذکور در این قانون در حکم امین میباشند در صورت تعدی یا تفریط یا تخلفات دیگر ملزم به تادیبه حقوق و وجوه و اموال و جبران خسارات ناشی از اعمال خود خواهند بود هرگاه عمل آنها مشمول عناوین کیفری باشد از طریق مراجع قضائی نیز تعقیب و به مجازات مقرر محکوم خواهند شد .

ماده ۸- درآمد موقوفات مجهول‌المصرف و موقوفاتی که به‌صیغه مبرات مطلقه وقف شده قابل مصرف در تحقیق و تبلیغ و نشر کتب در زمینه معارف اسلامی و عمران موقوفات میباشد زیر نظر سازمان به مصرف میرسد .

تبصره - درآمد موقوفات متعذرالمصرف و موقوفاتی که عواید آنها به‌سبب قلت گرچه با پس‌انداز چند سال برای اجرای نظر واقف کافی نباشد با تشخیص تحقیق اوقاف در موارد

تعالیه

اقرب به غرض واقف در محل به مصرف میرسد. آن قسمت از درآمد موقوفاتی که بعلت کثرت عوائد زائد بر مصرف متعارف باشد مهما ممکن در موارد اقرب به نظر واقف صرف گردد و در صورت نبودن مورد اقرب بصورت وام برای عمران سایر موقوفات یا در مطلق امور خیریه به مصرف خواهد رسید. مقصود از متعذرالمصرف آنست صرف درآمد موقوفه در مصارف مقرر بعلت فراهم نبودن وسایل و یا انتفاء موضوع و یا عدم احتیاج به مصرف مقدور نباشد.

ماده ۹ - سازمان حج و اوقاف و امور خیریه نسبت به مواردی که در بندهای ماده یک این قانون بعهدہ آن گذاشته شده در صورت عدم اقدام متولی یا امناء یا موقوف علیهم حق تقاضای ثبت و سایر اقدامات لازم و اعتراض و اقامه دعوی را دارد. همچنین میتواند در مواردی که لازم بداند و مصلحت موقوفه ایجاب نماید در دعاوی مربوط وارد دعوی شده و به احکام صادره اعتراض کند.

تبصره - در کلیه موارد مذکور در این ماده سازمان حج و اوقاف و امور خیریه، موقوفات عام، بقاع متبرکه، اماکن مذهبی اسلامی، مدارس علوم دینی و موسسات و بنیادهای خیریه از پرداخت مخارج و هزینههای دادرسی و ثبتی و اجرایی معاف میباشند.

ماده ۱۰ - ثبت معاملات راجع به عین یا منافع موقوفات و بنیادها و موسسات خیریه مذکور در ماده ۹ در دفاتر اسناد رسمی موکول به موافقت سازمان حج و اوقاف و امور خیریه است. دفاتر اسناد رسمی مکلفند رونوشت مصدق وقفنامهها و اسناد راجع به وقف را ظرف ۱۰ روز پس از ثبت به اداره اوقاف مربوطه ارسال دارند.

تبصره - ادارات ثبت مکلفند رونوشت مصدق اسناد مالکیت وقف را پس از صدور به اداره اوقاف محل تحویل نمایند. متولیان نیز موظفند ظرف دو ماه از تاریخ اجرای این قانون رونوشت مصدق اسناد مالکیت و رونوشت وقفنامههای موجود نزد خود را برای حفظ و نگهداری به اداره اوقاف مربوطه تسلیم دارند.

ماده ۱۱ - حق التولیه متولی و یا سازمان (در قبال اعمال تولیت نسبت به موقوفات متصرفی) همچنین حق النظاره ناظر به میزان مقرر در وقفنامه است و در صورتیکه وقفنامه موجود نباشد و یا میزان حق التولیه و حق النظاره در آن تعیین نشده باشد حق التولیه به مقدار اجرت المثل از عایدات خالص خواهد بود.

ماده ۱۲ - سازمان حج و اوقاف و امور خیریه وجوهی را که از محل حق التولیه و حق النظاره و پذیره و اهدائی دریافت میدارد طبق بودجهای که هر سال تنظیم و به تصویب هیات دولت خواهد رساند را سا به مصرف میرساند.

تبصره - نحوه و ترتیب وصول پذیره و اهدائی مطابق آئیننامه ای است که بتصویب هیات دولت خواهد رسید.

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

تعالیه

شماره ۴۸۱

تاریخ ۲۶/۵/۶۸

پیوست

ماده ۱۳- تحقیق در جمع و خرج عواید راجع به وقف و نیز صدور مفاصا حساب و تطبیق مصارف با مفاد وقفنامه و تشخیص متولی و ناظر و موقوف علیهم (با رعایت ماده ۷ این قانون و تبصره های آن) با شعب تحقیق اوقاف است مگر در موقوفات منصوصاً لتولیه در صورتی که مظنه تعدی و تفریط متولی نباشد .

ماده ۱۴- هیات تحقیق اوقاف مرکب از دو قسمت حقوقی و حسابرسی است و شعب آن بر حسب ضرورت در مراکز استانها و شهرستانها تامین میگردد .

تبصره - ادارات اوقاف و اشخاص ذینفع در صورتیکه اعتراض داشته باشند میتوانند ظرف (ده روز) پس از ابلاغ نظر شعبه تحقیق اعتراض خود را در دادگاههای دادگستری طرح نمایند . حکم این ماده در مورد بنیادها و موسسات خیریه و اماکن مذهبی اسلامی نیز جاری است .

ماده ۱۵- در مورد اراضی که برای احداث مراکز آموزشی یا درمانی وقف میشود در صورتیکه متولی بدون عذر موجه در مدت مناسب با تشخیص سازمان اقدام موثری برای احداث آن مراکز نکند و الزام متولی هم بها نجام آن ممکن نباشد سازمان میتواند حسب مورد آن اراضی را در اختیار وزارت آموزش و پرورش ، وزارت بهداشت ، سازمان بهزیستی ، هلال احمر محل یا سازمان دیگری که وظایف آن متناسب با اهداف واقف باشد قرار دهد تا اقدام لازم بعمل آورند .
ماده ۱۶- آئین نامه های اجرائی این قانون و کیفیت تحقیق در شعب تحقیق با پیشنهاد سازمان بتصویب هیات وزیران خواهد رسید .

ماده ۱۷- کلیه قوانین و مقرراتی که با این قانون مغایرت دارد از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون لغو میگردد .

طرح قانونی فوق مشتمل بر هفده ماده و هفده تبصره در جلسه روز پنجشنبه بیست و پنجم مرداد ماه یک هزار و سیصد و شصت و سه مجلس شورای اسلامی بتصویب رسیده است . / ن

رئیس مجلس شورای اسلامی

اکبر هاشمی
۲۷
۵
۶۸